

KAZALO

KAZALO GRAFIČNEGA GRADIVA	8
PREDSTAVITEV AVTORJEV	17

PRVI DEL

Danica FINK HAFNER

UVOD

MULTIVARIATNO PREUČEVANJE PREHODOV V DEMOKRACIJO	19
ENOTE RAZISKOVANJA	21
RAZISKOVALNA VPRAŠANJA V KNJIGI	21
RAZISKOVALNA VPRAŠANJA NA AKTUALNEM POLITOLOŠKEM DNEVNEM REDU	24
Etnično in liberalno načelo v strankarskih sistemih	24
Civilna družba in državljanska kultura	25
Vpliv evropeizacije na strukturo in dinamiko nacionalnih strankarskih sistemov	25
Območje nekdanje Jugoslavije – »naravni laboratorij« politološkega raziskovanja in predmet družbenega eksperimentiranja	26

DRUGI DEL

Danica FINK HAFNER

INSTITUCIONALNO INŽENIRSTVO IN PREHODI V DEMOKRACIJO

NOVI INSTITUCIONALIZEM IN INSTITUCIONALNO INŽENIRSTVO	27
USTAVNE IZBIRE	29
Učinki ustavnih izbir	29
Ohranjanje in/ali prevzem oblasti na prehodu v demokracijo	30

IZBIRE VOLILNEGA SISTEMA	31
Volilni sistemi	31
Večinski volilni sistemi	32
<i>Sistem absolutne večine</i>	32
<i>Sistem relativne večine</i>	33
<i>Učinki večinskih sistemov</i>	33
Proporcionalni sistemi	34
Kombinirani volilni sistemi	34
VREDNOTENJE VOLILNIH SISTEMOV	35
Stopnja popačenosti volilnih rezultatov	35
Odgovornost vlade	35
Stabilnost vlade	36
Pomiritev medetničnih in medreligioznih konfliktov	36
VOLILNA REFORMA: OPREDELITEV, STRATEGIJE, INSTRUMENTI IN UČINKI	37
Volilna reforma	37
Instrumenti volilnega inženirstva	37
Volilna (ne)sorazmernost (disproporcionalnost)	38
<i>Volilni prag</i>	38
<i>Volilna magnituda</i>	38
<i>Drugi dejavniki</i>	38
Geografsko <i>versus</i> ideološko in sekcijsko predstavništvo	39
Število političnih strank	39
Učinki volilnih reform	39
(Ne)korenitost volilnih reform	40
Kulturna določenost institucionalnih izbir	40
ENE »NAJBOLJŠE« INSTITUCIONALNE IZBIRE NI	41

TRETJI DEL
Damjan LAJH

USTAVNE IZBIRE NA POJUGOSLOVANSKEM PROSTORU

UVOD	45
SKUPNO IZHODIŠČE NEKDANJIH JUGOSLOVANSKIH REPUBLIK: POUDARJENA VLOGA IN POLOŽAJ ŠEFA DRŽAVE V SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI	48
INSTITUCIONALNE PREFERENCE VODILNIH POLITIČNIH IGRALCEV NA POJUGOSLOVANSKEM PROSTORU	50

USTAVNE IZBIRE V NEKDANJIH JUGOSLOVANSKIH REPUBLIKAH	53
Slovenija	54
Hrvaška	56
Bosna in Hercegovina	57
Zvezna Republika Jugoslavija oziroma Državna skupnost Srbija in Črna gora	59
Makedonija	63
PRIMERJALNI POGLED NA USTAVNE IZBIRE NA POJUGOSLOVANSKEM PROSTORU	64

ČETRTI DEL

Danica FINK HAFNER in Damjan LAJH

VOLILNO INŽENIRSTVO NA POJUGOSLOVANSKEM OBMOČJU

UVOD	69
UPORABLJENI PODATKI	71
(NE)STABILNOST VOLILNIH PRAVIL IN UČINKOVANJE TEGA NA STRANKARSKIE ARENE.....	71
(Ne)stabilnost volilnih pravil.....	71
Selektivnost volilnega sistema.....	72
<i>Učinki proporcionalnega volilnega sistema brez nacionalno določenega praga</i>	74
<i>Učinki proporcionalnega volilnega sistema s pragom na nacionalni ravni</i>	76
<i>Učinki kombiniranega volilnega sistema</i>	78
<i>Učinki večinskega volilnega sistema</i>	78
RAZDROBLJENOST IN AGREGACIJA STRANKARSKIH AREN ...	79
Razdrobljenost strankarskih aren	79
Agregacija strankarskih aren	81
SKLEPNE UGOTOVITVE.....	83
(Ne)stabilnost volilnih pravil	83
Ohranjanje monopola ene stranke.....	84
Prepustnost volilnega sistema	86
Izguba volilnih glasov	87
Razdrobljenost in agregacija strankarskih aren.....	87
Pričakovani in dejanski učinki volilnega inženirstva	88

PETI DEL
Alenka KRAŠOVEC in Damjan LAJH
**POLITIKA NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE 15 LET
PO RAZKROJU ENOSTRANKARSKEGA JUGOSLOVANSKEGA
POLITIČNEGA SISTEMA**

UVOD	89
NORMATIVNA UREDITEV POLITIČNIH STRANK NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE	90
Ustave in politične stranke	91
Zakonodaja o političnih strankah	92
STOPNJA DEMOKRATIČNEGA RAZVOJA NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE	99
Periodičnost volitev	100
Participacija državljanov na volitvah	101
Stopnja koruptivnosti	105
Mednarodnoprimerjalni študiji »svoboščine po svetu« in »države na prehodu«	108

ŠESTI DEL
Danica FINK HAFNER
**DEJAVNIKI IN REZULTATI PREHODOV V DEMOKRACIJO
NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE**

ZGODOVINSKE POSEBNOSTI DEMOKRATIZACIJE IN INSTITUCIONALNEGA INŽENIRSTVA V POSOCIALISTIČNIH DRŽAVAH	113
Posebnosti	113
Spopad med večinsko in pluralistično demokracijo	114
TIPOLOGIJA PREHODOV V DEMOKRACIJO IN NJIHOVA USPEŠNOST	115
Tipologija prehodov	115
Uspešnost prehodov	116
ZNAČILNOSTI USTAVNIH IZBIR IN VOLILNEGA INŽENIRSTVA V DESETIH POSOCIALISTIČNIH DRŽAVAH ...	119
Značilnosti	119
Sinergični učinki ustavnih in volilnih izbir	121
VPLETENOST V VOJNO, ETNIFIKACIJA POLITIKE IN UČINKI INSTITUCIONALNIH IZBIR	123

Vpletenost v vojno.....	123
Etnifikacija politike.....	124
Tipologija parlamentarnih strankarskih sistemov glede na etnično oziroma liberalno načelo in odprtost v prvem desetlrtju po prvih svobodnih volitvah.....	126
VZORCI PREHODOV V DEMOKRACIJO IN VZORCI INSTITUCIONALNEGA INŽENIRSTVA	128
Srednjeevropske nove države.....	129
Srednjeevropske stare države.....	130
Balkanski zamudniki.....	130
Balkanski »protektorati«	130
POVZETEK UGOTOVITEV: RELATIVEN POMEN INSTITUCIONALNEGA INŽENIRSTVA NA PREHODU V DEMOKRACIJO	132
Kritičnost prvotnih razmer in prvih večstrankarskih volitev	132
Kritičnost prvih volitev.....	132
Nujni pogoj uspešnosti prehodov v demokracijo: mir	133
Relativnost vpliva institucionalnih izbir.....	133
Sklepne ugotovitve.....	133

PRILOGA A

REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V DRŽAVAH, NASTALIH NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE

REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V BOSNI IN HERCEGOVINI	136
REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V ČRNI GORI.....	139
REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV NA HRVAŠKEM	141
REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V MAKEDONIJI	142
REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V SRBIJI	143
REZULTATI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV V SLOVENIJI.....	146

PRILOGA B

REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV V DRŽAVAH, NASTALIH NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE

REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV V SLOVENIJI.....	150
REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV NA HRVAŠKEM ...	155

REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV V BOSNI IN HERCEGOVINI	158
REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV NA OBMOČJU ZVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE/DRŽAVNE SKUPNOSTI SRBIJE IN ČRNE GORE	169
REZULTATI PARLAMENTARNIH VOLITEV V REPUBLIKI MAKEDONIJI.....	178

PRILOGA C	
IZBRANI POLITIČNI KAZALNIKI V DRŽAVAH, NASTALIH NA OBMOČJU NEKDANJE JUGOSLAVIJE ...	
	181

BIBLIOGRAFIJA.....	191
IMENSKO KAZALO	207
STVARNO KAZALO.....	209

KAZALO GRAFIČNEGA GRADIVA

Slika 3.1: Državna ureditev BiH po sprejemu daytonskega mirovnega sporazuma	58
Slika 3.2: Razvrstitev nekdanjih jugoslovanskih republik glede na tip poli- tičnega sistema in tip demokracije (institucionalni vidik) v prvem desetletju po razpadu skupne države	65
Slika 3.3: Ustavne izbire nekdanjih jugoslovanskih republik z začetka devetdesetih let dvajsetega stoletja glede na položaj predsednika države v političnem sistemu	66
Preglednica 3.1: Vloga in položaj šefov držav na področju nekdanje Jugoslavije – izbrani kazalniki.....	67
Preglednica 4.1: Število parlamentarnih strank glede na volilni sistem v Sloveniji, na Hrvaškem, v BiH, Srbiji, Črni gori in Makedoniji.....	73